

www.e-rara.ch

Petri Nonii ... de crepusculis liber unus, nunc recens & natus et editus

**Gerardus
Nuñez, Pedro
Ibn-al-Haiṭam, al-Ḥasan Ibn-al-Ḥasan
Rodericus.**

[Olypssipone] [Lissabon], [1542]

ETH-Bibliothek Zürich

Shelf Mark: Rar 4450

Persistent Link: <http://dx.doi.org/10.3931/e-rara-1380>

Ad perquam sublimem et potentissimum Lusitaniae regem Ioannem III. [...] in opus de crepusculo
Petri Nonii, geographi, praefatio.

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelnformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [\[Link\]](#)

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [\[Link\]](#)

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [\[Link\]](#)

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [\[Link\]](#)

29. AD PERQVAM SVBLIMEM

Et potentissimū Lusitanię regem Ioannē. III. Aphricum, Aethiopicum, Arabicum, Persicum, Indicum, in opus de Crepusculo Petri Nonij, Geographi, præfatio.

Necidit nuper sermo de crepusculis rex inuictissime coram principe integerrimo, uite sanctimonia & literarū cognitione ornatissimo, fideiq; nostrę acerrimo defensore, Infante Henrico illustrissimo fratre tuo. Qui cum nullum tempus intermittat, quin semper aut animarū saluti prospiciat, aut optimos quosq; authores euoluat, aut literatorū hominū colloquia audiat, Astronomię theorematibus mirū in modum delectatur: non illius quidem fluxę fidei; & penę iam explosę, quę de iudicijs ad uitam fortunamq; pertinentibus agit: sed quę de syderum cursu deq; uniuersa coeli ratione disputat. Eum tu rex humanissime decem ab hinc annis, mathematicis sciētijs instituēdum à me curasti. Didicit ille diligentissime breuiq; tēpore, Arithmetica & Geometrica Euclidis elementa, Sphærę tractatū, Theoricās planetarū, partem magnę astrorum compositiōis Ptolemei, Aristotelis mechanica, Cosmographica omnia, Priscorum quorūdam instrumentorū usum, & nonnullorum etiam quę ego ad nauigādi artem excogitauerā. Quod si in eis diutius uersatus fuisset, equidem perfectus in mathematicis euasisset. Sed oportebat eum sacris initiari inaugurariq; & in præclara studia Theologię incubere. Quotidie tamē problema aliquod sciscitatur, arduū difficile & ingeniosum. Quoniā uero per tempus

non licet, geometricis demonstrationibus operam dare, demonstrandi onus mihi imponit. Quæsiuit autem diebus superioribus de Crepusculorū longitudine in diuersis climatis. Nec defuere qui ex tempore nō solum rem absoluerē tentarēt, uerū etiam & inuenisse (quādo multos habemus Gorgias Leontinos) asseuerarent. Quūq; nihil aliud præterq̄ tritū quiddam atq; peruulgatū, & à nemine (quod sciam) hactenus demōstratum, in medium proferrī uiderem: libuit rem hanc per mathematicę artis certissima euentissimaq; principia, enodatius explicare. Igitur meditando & inuestigādo, ea inueni quę nullibi legeram, et quę nisi demonstratione mihi innotuissent, plane supra fidem erant: nempe cum primam Capricorni partem sol fuerit ingressus, dies augeri, sed crepuscula minui incipiūt: priusquā uero totam Zodiaci hyemalem quartam absoluat, breuissimum crepusculum agit, in Horizonte Olyssiponensi, uigesima quinta die Februarij (ut certissimus calculus indicauit) nostra ætate: inde rursus augentur usq; ad tropicum æstiuū. At habitantibus sub equatore quę regio latissime sub tuo patet imperio, cum supra uerticem fertur, æquinoctij tempore, breuissima crepuscula fiunt: reliqua omnia ad utrumq; tropicū in dies maiora: adeo est diuersa crementi crepusculorū ac dierum ratio: et pleraq; alia demonstrauit scitu dignissima iucundissimaq;. Porro hæc mea demōstrandi methodus alia est fateor aliquando, ab ea qua prisca illi authores Menelaus, Ptolemeus, & Geber uiri doctissimi usi sunt: sed ab Euclide & Theodosio haud quaquā aliena. Ceterū utrum facilius aut ad opus expeditior, eruditi omnes expēdent. Hęc uero quanquā per exigua, & quę iustum uolumen non attingant, ob cōmunem utilitatem publicanda esse censi. Quippe qui ut harum liberalium artium studiosis aliqua ex parte prodesse possim, in huius-

modi studijs assidue uersor. Adiunxi uetustissimi arabis Allacen
opusculum quoddam à Gerardo Cremonensi iam olim in Latinum
translatum, in quo crepusculorū causę examussim examinantur. Sed
id adeo deprauatum & mēdis corruptum inueneram, ut plus in alie
no codice castigādo, quā meo de integro cudendo sudauerim. Hęc
autem tibi rex sapientissime, scientiarum patrono & cultori dedica
re uolui, qui literas literatosq; omnes tueris, foues, & prouebis. Non
ut tua maiestate digna minutula hęc censerem: sed ut occasionem ali
quam nanciscerer excusandi me quod interpretationē Vitruuij tam
diu sim moratus: nam prę aduersa ualetudine inchoatum opus & su
pra quam dimidiatum non absolui: partim etiam quod magnanimo
principi Infanti Ludouico fratri tuo literarū studiosissimo, quoti
diana lectione Aristotelis libros exponam. Nec enim satis esse pu
tauit, ad expugnādā Tunetem, munitissimā Aphricę urbem, cum
cum Karolo Imperatore transfretasse, in omni belli expeditione, &
prelij incurso, strenuissimū se prębuisse: nisi intermissa studia reuo
casset, Arithmeticam, Geometriam, Musicam, & Astrologiam
mirę percallisset: etiam uero nunc reliquarū scientiarum ornamento
animū excolere non cessat: non ut pleriq; nostra ætate Philosophi
qui mathematū ignorationem pro compendio ducunt. Sed debui ego
(fateor) nihilominus toto animo delegato mihi officio uacare: nulla
mibi apud regem meum iusta excusatio. At ignosces tu rex Chri
stianissime clementissimeq;: pręsertim quod breui ut spero pmissum
opus absoluam. Valeat & quādiutissime nobis uiuat inchyta maie
stas tua. Olyssipone. Anno ab orbe redempto. M. D. xli. De
cimo quinto Cal. nouemb.